

Notat

Til Borgmesteren

Skolestruktur og sammenhæng til udvalgte parametre

I dette notat beskrives sammenhængen mellem forskellige skolestrukturer og elevernes trivsel og faglighed, økonomi, hensyn til forældrepræferencer samt ledelse. Beskrivelsen tager afsæt i det arbejde om skolestruktur, som blev lavet til det tidligere udvalgs behandling af skolestrukturen i København.

Af notatet fremgår det bl.a., at udskolingskoler eller -afdelinger giver mulighed for aldersfokuserede og attraktive ungemiljøer, der kan have betydning for trivsel og faglighed. Mht. økonomi gælder det, at strukturer med store skoler og/eller distrikter giver bedre kapacitetsudnyttelse. Den traditionelle skolestruktur, skolesamarbejder og fælles skoledistrikt ser ud til at understøtte hensyn til visse forældrepræferencer. Ift. ledelse er der fordele og ulemper ved de forskellige skolestrukturer, men mulighederne for en nærværende og tilgængelig skoleleder er bedst i strukturer med selvstændige skoler.

Mulige skolestrukturer

Når der skal bygges nye skoler, skal skolestrukturen afklares. Der er forskellige typer af skolestruktur:

- Selvstændig skole med 0.-9. klasse
- Flerskolesamarbejde med selvstændig(e) basisskole(r) med hvert sit distrikt og selvstændig udskolingskole.
- Skole bestående af basisafdeling(er) og udskolingsafdeling med et fælles distrikt.
- Skole med flere afdelinger med 0.-9. klasse med et fælles distrikt.
- Fælles skoledistrikt med flere selvstændige skoler (midlertidig forsøgsordning)

Skolestrukturens sammenhæng med trivsel og faglighed, økonomi, forældrepræferencer og ledelse

Ifm. det tidligere arbejde om skolestruktur blev der gennemført en analyse af Rambøll. Analysen bestod af en litteraturkortlægning og en praksisafdækning, der undersøgte udvalgte modeller for skolestruktur

25-03-2022

Sagsnummer I F2
2022 - 3193

Dokumentnummer i F2
1157005

Sagsnummer i eDoc
2022-0071079

og erfaringerne med disse i forskellige kommuner. Analysen fremgår af bilag 1 og 2.

Ifm. arbejdet med skolestruktur vedtog BUU et sæt pejlemærker, der skulle sikre, at de rette værdier lå til grund for arbejdet, og at der var fokus på ønskede gevinster. Pejlemærkerne blev til i samarbejde med den nedsatte følgegruppe bestående af repræsentanter fra fagforeninger, Skole og Forældre, Brug Folkeskolen, Ungerådet mv. samt Børne- og Ungdomsudvalget. Desuden gav en gruppe skoleledere og KKFO-ledere input. Pejlemærkerne fremgår af bilag 3.

Trivsel og faglighed

Det første pejlemærke for arbejdet med skolestruktur er *Dygtigere elever i trivsel*, og i udvalget og følgegruppen var der et fokus på, at skolestrukturer skal understøtte målsætninger om trivsel og faglighed. I uddybningen af pejlemærkerne fremgår bl.a. ønsker om bedre trivsel og motivation hos de ældste elever – fx via styrkede miljøer til udskoling, en styrket faglighed, større variation og kvalitet i valgfag/linjefag samt løft af de 10% dygtigste og 20% svageste elever.

Rambølls analyse har ikke påvist en entydig sammenhæng mellem de forskellige skolestrukturer og trivsel og faglighed. Dog viser den, at aldersinddelte skoler eller afdelinger (basis/udskoling) muliggør ekstra fokus på behov og muligheder hos netop den pågældende aldersgruppe. Praksisafdækningen peger på, at der kan opnås en øget trivsel blandt eleverne i udskoling, da strukturen giver gode muligheder for at skabe nogle spændende miljøer for de ældre elever. En større udskoling bevirker desuden, at der kan tilbydes større udvalg af valgfag eller tonede linjer, hvorved de forskellige unges interesser bedre kan imødekommes. Samtidig giver strukturen med basis- og udskolingsinddeling mulighed for at styrke det faglige fællesskab og vidensdelingen blandt lærerne samt udviklingen af fagligheden.

Rambølls analyse viser, at skolernes socioøkonomi har en betydelig indflydelse på en skoles faglige resultater. Jo stærkere socioøkonomi, desto bedre faglige resultater alt andet lige. Skoler, der i dag er præget af lavere socioøkonomi end byens gennemsnit, kan derfor se en mulighed for at løfte socioøkonomien ved at udvide distriktet – og eventuelt tilføje en nybygget afdeling med gode faciliteter til skolen.

Økonomi

Et af pejlemærkerne fra tidligere berører byens økonomiske udfordringer. Pejlemærket er *Økonomisk bæredygtige skoler* og drejer sig bl.a. om en robust skoleøkonomi og mere effektiv drift gennem bedre klassedannelse.

Rambølls analyse (praksisafdækningen) viser, at rationalet bag andre kommuners ændringer i skolestruktur i retning af større skoledistrikter er økonomiske mål udover faglige og trivselsmæssige mål. Flere kommuner har peget på intentionen om at få etableret mere økonomisk bæredygtige skoler ved at sikre basis- og udskolingsafdelinger af en vis størrelse, som giver mulighed for at optimere klassedannelse og klassekvotienter. Desuden peges på intentionen om at reducere omkostninger til ledelse og administration.

Forvaltningen har peget på, at ift. selvstændige skoler med 0.-9. klasse giver skolestrukturer med større distrikter (som følge af større skoler eller skolesamarbejder mellem aldersinddelte skoler) i højere grad mulighed for en effektiv drift og bedre kapacitetsudnyttelse. Større distrikter giver en bedre kapacitetsudnyttelse, idet fordelingen af eleverne på skoler/afdelinger er mere fleksibel. Dermed kan klasser med få elever i højere grad undgås, og der skal bygges færre nye kvadratmeter. Samtidig imødegås problematikken om, at folkeskolerne i København er "tynde i toppen" grundet udsivningen i de ældste klasser. En problematik der forventes at blive endnu mere udtalt i årene fremover.

Et opmærksomhedspunkt er, at en struktur, hvor en eksisterende skole med 0.-9. klasse skal ombygges til at være enten basisskole/-afdeling eller udskolings-skole/-afdeling, medfører øgede anlægsudgifter, da flere bygninger skal ombygges. Som eksempel kan nævnes Harrestrup Å Skole, hvor Lykkebo Skole og Kirsebærhavens Skole skal ombygges til basisafdelinger (0.-5. klasse), mens den nye skolebygning ved Torveporten skal huse 10 spor med 6.-9. klasse.

Store skoler

Forvaltningen vurderer, at alt andet lige vil en skolestruktur med store skoler bestående af flere afdelinger – og med ét fælles distrikt – være den mindst kapacitetskrævende model. Grunden er fleksibiliteten, idet nye elever (uanset alder) kan tildeles plads på den afdeling, hvor det kapacitetsmæssigt passer bedst. Er der tale om aldersinddelte afdelinger, vil der desuden være skift fra en basisafdeling til en udskolingsafdeling, som kan give anledning til ny klassedannelse og en reduktion i antallet af klasser. Dette under forudsætning af en udsivning i de ældre klasser.

Skolesamarbejde med basis- og udskolings-skoler

Denne struktur medfører også større distrikter, end hvis der er tale om en almindelig selvstændig skole med 0.-9. klasse. Ved et samarbejde mellem en basisskole og en udskolings-skole vil de to skoler have et større fælles distrikt og dermed have mulighed for en bedre klassedannelse.

Ved et fireskole-samarbejde med tre basisskoler vil udskolingskolen dække de tre basisskoleers distrikt, hvilket giver gode muligheder for en mere optimal klassesdannelse i udskolingen, hvor klasser med få elever undgås, og kapaciteten udnyttes. Ved et fire-skolesamarbejde vil der ikke kunne opnås samme fleksibilitet som ved en struktur med basisafdelinger, idet basisskolerne vil have hvert deres distrikt.

Fælles skoledistrikt

Ved en struktur med flere selvstændige skoler med 0.-9. klasse, der deler skoledistrikt, er der ligeledes en øget fleksibilitet og dermed et reduceret kapacitetsbehov. Denne model imødegår dog ikke udfordringen med udsivningen blandt de ældste elever i nævneværdig grad.

Hensyn til forældrepræferencer

Ifm. udarbejdelsen af pejlemærker, og i inddragelsen om skolestruktur i øvrigt, tegnede sig et billede af ønsket om "den lokale skole". "Den lokale skole" ligger tæt på bopælen, har trygge indskolingsmiljøer og sikre skoleveje - og forældrene har en sikkerhed omkring (krav på), at deres børn kan gå på skolen. I udvalget og i følgegruppen, var der generelt et ønske om at tage hensyn til forældreønsker, og i udvalget var der et klart fokus på lokal opbakning til de mulige skolestrukturændringer.

Forvaltningen vurderer, at i strukturer med større skoledistrikter med enten flere skoler eller flere afdelinger, som er målrettet samme aldersgruppe, kan der være større usikkerhed om, hvilken skole et barn bliver tilbudt plads på end ved en traditionel skolestruktur, hvor barnet har bopæl i distriktet. Rambølls analyse peger på, at der er behov for gennemsigtighed og klare indskrivningsregler og fordelingskriterier. Som tilfældet i Ørestad kan de dreje sig om søskende, afstand og derudover ønsker fra forældrene. Samtidig er omgængere sikret plads på samme skole.

Vi har ikke oplysninger, der kan pege på, ved hvilke skolestrukturer flest forældreønsker bliver opfyldt. Men vi kan se nærmere på det fælles skoledistrikt i Ørestad.

I november 2020 blev den første skoleindskrivning til det fælles skoledistrikt gennemført. Søgningen til folkeskolerne i Ørestad er høj ift. den gennemsnitlige søgning i byen, og 88 % søgte en skole i det fælles skoledistrikt. Kalvebod Fælled Skole og Ørestad Skole indskrev hver tre børnehaveklasser, og Skolen på Hannemanns Allé indskrev fire. Det betyder, at alle skolerne holder sig inden for deres fastsatte kapacitet, og det fælles skoledistrikt har givet en bedre kapacitetsudnyttelse og sikret, at skolerne ikke indskrives flere børn end de har plads til. Ift. forældreønsker fik 70 % opfyldt deres førstprioritet. Skolen på

Hannemanns Allé, som er under tidlig opstart i pavilloner, blev ikke ønsket af mange forældre. Det forventes dog, at skolens attraktivitet vil stige betydeligt, når skolen rykker ind i selvstændige pavilloner fra næste år, og efterfølgende når skolebyggeriet står færdigt.

Gentofte Kommune har siden skoleåret 2014/2015 haft dispensation til at have ét fælles skoledistrikt for kommunens 11 skoledistrikter. I perioden fra 2014/2015 til 2018/2019 er mellem 87% og 95,5% af forældrenes førsteprioritetsønsker blevet opfyldt. Det betyder, at kommunen med det fælles skoledistrikt har kunne opfylde lidt flere forældreønsker end ved selvstændige skoledistrikter.

Hvad angår søgningen til store skoler med flere afdelinger kontra til traditionelle skoler, kan vi se på Harrestrup Å Skole og Skolen på Islands Brygge. Harrestrup Å Skole vil fra skolestart 2022 favne nuværende Lykkebo Skole og Kirsebærhavens Skole. Selv om der er tale om, at skolen vokser og har udsigt til at blive endnu større, når afdelingen på Torveporten kommer til, ligger søgningen på nogenlunde samme niveau sammenlignet med tidligere år. Det samme gør sig gældende for Skolen på Island Brygge, hvor tallene heller ikke peger på, at forældre fravælger skolen efter den har fået en ny afdeling og dermed er fordelt på to matrikler.

Ledelse

Forvaltningen peger på, at mulighederne for, at en skoleleder kan bedrive nærværende ledelse med en høj grad af tilgængelighed, alt andet lige er bedre ved en struktur med selvstændige skoler, som enten er aldersopdelte eller dækker 0.-9. klasse. Ift. strukturer med en større skole fordelt på flere afdelinger/matrikler peger Rambølls analyse på både positive erfaringer og udfordringer.

Af analysen fremgår: "På den ene side opleves modellen at kunne styrke både den strategiske ledelse af skoleområdet og effekten af de udviklingstiltag, der sættes i gang. På den anden side fremhæves udfordringer med rolleafklaringer og afklaring af snitflader mellem skoledistriktsledere og afdelingsledere, som kan svække styrken af den lokale ledelse på de enkelte skoleafdelinger samt den fælles skolekultur på tværs af afdelinger."

Det fremgår også, at strukturen giver et større fokus på faglig og pædagogisk ledelse, men at man er afhængig af dygtige skoleledere, der kan sætte retning og skabe en fælles kultur, samt dygtige afdelingsledere der kan navigere i krydsfeltet mellem skoleleder og medarbejdere.

Bilag

Bilag 1 - Analyse - litteraturkortlægning

Bilag 2 - Analyse - praksisafdækning

Bilag 3 - Pejlemærker

Bilag 4 - Prognose - børn i VVK og i byen samlet